

waarneming corrigeerde ze; de droom werd zoo als hij was, op steen gebracht. Ook heeft niemand vóór of na hem die eigenschap van juist dat te verbeelden dat niet onder woorden te brengen is. Men kan de grilligste bedenksels van Jeroen Bosch zakelijk beschrijven, ontleden, men kan Goya's woeste chimères terugbrengen tot een haat, een obsessie. De moderne Duitsche griezelaars zijn cerebraal en pervers. Redon is vaag, en rein, en ik zou haast zeggen, serieus in zijn beklemming. De suggestie is geïsoleerd, veronstoffelijkt. Blake, die hem soms nog het naast staat, is in zijn vormgeving bezwaard en omkneld door allerlei conventies, door gemeenplaatselijke vormentaal. Redon gebruikt zijn beeldend vermogen, dat volmaakt is, slechts als van uit de verte. De vrees, de weemoed, de pijn — of soms ook de blijheid, en ook wel de ontstellende hoovaardij, die ons uit zijn visioenen aanzien, drijven, zweven ons voorbij, zooals zij hem verschenen zijn.

De woorden van Baudelaire: „Gloire et louange à toi, satan” of die van Flaubert in zijn *Tentation*: „Une tête de mort, avec une couronne de roses. Elle domine une torse de femme d'une blancheur nécrée” worden concreet naast zijn paraphrases, met de vreemde beklemmende sfeer, die door een blik van een diep donker oog bepaald schijnt.

Hier zijn enkele van die prachtige litho's aan den wand gehangen: de sphinx met haar verstartend oog vol mysterie, een van die avortieve, vischachtige wezens die in het Niet weg schijnen te drijven, ons vasthoudend met een oneindig-somberen blik, die planeet, zwevend boven een eindeloze begroeide vlakte, als in het sfeerlooze... Redon, dunkt mij, had in den steen zijn ware materiaal, op papier wordt alles schier te positief. In pastel kon hij ook, zooals in meer dan een van zijn bloemstukken vooral te zien is, dat onstoffelijke, zich bijna oplossende van de kleur geven. In een schoone, onreële sfeer schijnt, het enkele landschap, de molen weg te dompelen die achter een rotssteen rijst. C. V.

JAN VAN HERWIJNEN TE ROTTERDAM.

In een kort tijdsbestek is Jan van Herwijnen met zeer verschillend werk voor den dag gekomen. Met eenvoudige, groote, serieuze contourteekeningen naar de allerongelukkigsten onzer samenleving, de paria's der maatschappij, blinden, stommen, idioten en krankzinnigen uit de armste gestichten van onze hoofdstad, debuteerde hij.

Daarna als een die, uit de hel verlost, de schoone aarde met de zon, den blauwen hemel op haar liefelijkst ziet, schilderde hij vredige, blonde landschappen uit het primitieve oord Callioure in Zuid-Frankrijk. Eenvoudig opgevat, in vlak tegen elkaar gezette kleurplans, met onvaste contourlijnen geteekend, zoo bracht hij de stemming, den geest van dit land tot ons in enkele doeken.